СЕНТЯБРЬ 5
вторник
1939 он
№ 205 (2905)
Сэн 10 мүнгэ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-айн Б.-М Обкомой ба ВМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумай ОРГАН.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei negedexi zarlalgiin eelzeetebişe IV Seessi

DOBTOLOLSOXOGYI TUXAI SOVEEDSKE-GERMAANSKA DOOGOVORIIJI RATIFIKAACALXA TUXAI

1939 ONOI AAVGUSTIIN 31-de, SSR SOJUUZAI VERXOOVNO SOVEEDEI ZASEDAANI DEERE NYXER MOOLOTOVOI XEHEN MEDEESEL

Nyxedyyd! Verxoovno Soveedei gurbadaxi Seessiin bolhon saghaa xolşo ulasxoorondiin baidal hain teeşee xubilaagyi. Xarin, ulasxoorondiin baidal xadaa yşөө byri xursa boloo.

Ene xursadahan baidaliiji zaisuulalgada zarim praviitelьstvonuudai xehen alxamuudanь, өөriingөө ton dutamag baihaniiji xaruulaa. Edener xadaa rezylьtaadgyi baigaa. Ene xadaa Jevroopodo xabaadana. Zyyn Aazidaşji hain teeşee xubilalta boloogyi. Urdanaixidaal adliaar, Japoon bolbol SSSR-le xarşa aaktnuudiiji xelgehee myn arsangyi baixilngaa xazuugaar, Xitadai gol gooroduudiiji ba territooriinь goritoi xubiiiji, өөriingөө seregyydeer ezelenxei baina. Ende, baidal bolbol orşombaidaliiji saaşadanь xursadxalga teeşe xubilaa.

Germaani ba Soveed Sojuuz xojoroi xoorondo dainai bolxo ajuuliiji zaisuulhan, Germaani ba Soveed Sojuuzai xoorondo dobtololsoxogyin tuxai doogovor batalalga xadaa ene orşombaidalda ton jixe poloziitelьno udxaşanartai baina. Ene doogovoroi udxaşanariiji xysed todorxoilon xaruulxiin tulada, hyylei haranuudai torşo soo Aangli ba Fraanciin tyleөlegşedtei Moskvaada xegdehen xelselgenyyd deere togtoxo uşartai bolnob.

Jevroopodoxi agreesside esergyysen, xarilsan tuhalalsaxa paakt batalaxa tuxai aanglo-fraanko-soveedske xelselgenyyd bolbol yşөө apreelь harada exilhen baigaa geze taanar medenet. Xeneiş medeheer, aangliin praviitelьstviin tyryyşiin duradxal jaabaş abtaşagyi baigaa. Tedener xadaa iime xelselgenyydei gol nyxeselnyydiiji toodoggyi—xarilsalgiin ba tegşe ujalgiin priincipyydiiji toodoggyi baigaa. Tiime baitaranь, soveed praviitelьstvo bolbol xelselgenhee arsaagyi ba өөriingөө eelzeende, duradxalnuudaa oruulhan baina. Miil ende halaxan, Soveed Sojuuz tuşaa xarşa xandalgahaa өөriingөө politikiin kyyrsiiji, tegşe ujalganuudai ysloovido SSSR-tei serьjoozno xelsee xelgede erid erjyylxenь Aangli ba Fraanciin praviitelьstvonuudta erxetei baihiijinь bide xaraada abdag baigaabdi. Teed, udaadaxi xelselgenyyd xadaa өөhedilgөө xaruulaagyi.

Aanglo-fraanko-soveedske xelselgenyyd dyrben hariin torşo soo yrgelzeleө. Ede xelselgenyyd xadaa xeden asuudalnuudiiji eliryylelgede tuhalaa. Geeiin xamta, tus xelselgenyyd bolbol ulasxoorondiin xeregyydte Soveed Sojuuztai serьjooznoor xelsexe xeregtei baina geze Aangli ba Fraanciin tyleөlegşedte xaruulhan baina. Gebeş, ede xelselgenyyd dabagdaşagyi zaaltanuudtai dairaldaşoo. Uşar altagaaniinь xadaa doogovoroi (paaktiin) projeektiin zarim „formyliroovkanuudtaşji" bişe ba jamar-negen pyynktnyydteeji bişe. Xarin, uşaranь xadaa byri şuxala zyilnyydte baina.

Agreesside esergyy xarilsan tuhalalsaxa paakt xadaa, xerbee agreessorei dobtolgodo esergyy tusxaita vojeenne xemzeenyyd tuxai Aangli, Fraanca ba SSSR-ei xelseed baigaa haanь, batalagdaza le bolxo baigaa. Tiime deerehee, Moskvaada, tusxaita bolzoroi torşo soo, angliiiska ba francuuzska aarmiinuudai tyleөlegşedtei gansal politiiçeske bişe, myn baha vojeenne xelselgenyyd xegdehen baina. Teed, vojeenne xelselgenyydhee jynş byteөgyi. Ene xelselgenyyd bolbol Aangli, Fraanca ba SSSR-ei xamtaraza garantiirovalaxa johotoi baihan, iime Poolьşo xadaa Soveed Sojuuzai zyghөө ygtexe vojeenne tuhalamzahaa arsahan jabadaltai dairaldaşahan baina. Poolьşiin ene arsaltiiji dabazaşji şadagdaagyi. Tereenhee gadna, Aangli xadaa Poolьşiin ede arsaltiinь boliuulxiiji oroldonogyi, xarin, eneeniiji demzene geze xelselgenyyd xaruulaa.

Agreessiiin bolood baigaa haa, Soveed Sojuuzai zyghөө vojeenne tuhalamza ygexe xeregte poolьsko praviitelьstviin ba tereenei glaavna sojuuznigai iime pozii cotoi baixadanь, aanglo-soveedske xelselgenyydei hain yre ygexegyi baihaniinь eli baina. Eneenei hyyleer, aanglo-francuuzska xelselgenyyd bytexөө bolioo geze bidende eli boloo hen.

Aangli ba Fraancatai xegdehen xelselgenyyd jyy xaruulaab?

Aanglo-fraanko-soveedske xelselgenyyd bolbol, Aangli ba Fraanciin poziiconь zutar zyrşeldөөgөөr nebterenxei geze xaruulaa.

Өөhedөө bodozo yzegtii.

Nege talahaa, Aangli ba Fraanca bolbol agreesside esergyy vojeenne tuhalamziiji Poolьşodo zoriuulza SSSR-hee erehen baina. SSSR bolbol, nygөө talahaa, Aangli ba Fraanciin zyghөө өөretөө tusaxaita tuhalamza, abxa ysloovioor, eneende zybşөөrexөөr belen baigaa, teed yneөxi le Aangli ba Fraanca xadaa SSSR-ei zyghөө vojeenne tuhalamza abaigahaa erid arsahan Poolьşiiji sceene deere tabihan baina. SSSR-ei zyghөө tuhalamza xeregtei bişe ba baadxahan jabadal geze erteenhee sonosxohoor baitaranь, xarilsan tuhalalsaxa tuxai xөөreldөөd yzegtiilşi.

Saaşanь. Nege talahaa, Aangli ba Fraanca bolbol SSSR-ei zyghөө ygtexe tusxaita tuhalamzada andaldaan bolgon, agreesside esergyy vojeenne tuhalamziiji Soveed Sojuuzda garantiirovalahan baina. Nygөө talahaa, tedener bolbol ene tuhalamziiji (fiikce) xuurmag bolgozo bolxo, tuhalamza ygelgehөө bejee zalsuulxa ba SSSR-iiji agreessorei urda izoliaacalagdahan baidalda oruulxa, tiime formaalьna-jyridiiçeske barimta tedende olgoxo, dalda agreessi tuşaa xelelgetelgeer өөhediingөө tuhalamziiji tabihan bai a. „Xarilsan tuhalalsalgiin iime paaktiiji", baga jixeerş haa, daldalagdahan xeteryylelgiin paakthaa ondoo bolgood turşagle. **(Zaal soo xydelөөn bolno).**

Saaşadaa. Nege talahaa, Aangli ba Fraanca bolbol ene xeregte serьjooznoor xandaxiiji ba paakttai xolbootoi asuudalnuudiiji tyrgen şildxexiiji SSSR-hee ereze, xarilsan tuhalalsalgiin paakt tuxai xelselge şuxala ba serьjoozno xereg baihaniiji temdeglehen baina. Nygөө talahaa, tedener bolbol ene xeregiiji xysed naiduulgagyi xojordoxi zergiin xynyydte daalgaza, xelselgende ton serьjoozno bişeer ba ton aaliaar xandalgiiji өөhedөө gargahan baina. Aangli ba Fraanciin vojeenne miissinyyd bolbol todorxoi etigemzelelgyigөөr ba jamar-negen vojeenne konveence batalaxa erxegyigөөr Moskvaa jirehen baigaa geze xelexede xyrexe baina. **(Zaal soo xydelөөn bolno).** Tereenhee baitagai, aagnliiin vojeenne miissi bolbol oroldoo jamarş mandaadgyigөөr Moskvaa jirehen **(bygediin enieeden)** ba xelseenei tahaldaxiin urdateexene, manai vojeenne miissiiin erelteer, өөriingөө saarhan naiduulgiiji xaruulhan baina. Teed, enenь miil ton todorxoi bişe xaraakterai naiduulga, tiime xadaa, xysedbişe naiduulga baigaa. Aangli ba Fraanciin zyghөө, xelselgenyydte serьjoozno bişeer xandalgiijinь xelseenei xeregiiji doromzoloxoor xaraalagdahan xyngen bodoloi naadanhaa ondoo bolgood turşagle.

SSSR-tei xegdehen xelselgenyydiiji tahalduulhan, Aangli ba Fraanciin poziiciin dotoroi zyrşeldөөnь iime baigaa.

Aangli ba Fraanciin poziicodoxi ede zyrşeldөөnyydei yndehenlinь xaana geeşeb?

Tobşoor xelebel, iime baina. Nege talahaa, angliiiska ba francuuzska praviitelьstvonuud agreessihee aina, eneen deerehee Soveed Sojuuztai xarilsan tuhalalsaxa paakttai baixiiji xysene, jyyb gexede, ene xadaa tedeniiji өөhediijinь şangadxana, ene xadaa Aangli ba Fraanciiji şangadxana. Gebeş, nygөө talahaa, angliiiska ba francuuzska praviitelьstvonuud bolbol SSSR-tei xarilsan tuhalalsaxa serьjoozno paakt batalalga xadaa manai oroniiji şangadxaza bolxo, Soveed Sojuuziiji şangadxaza bolxo geze baha tybegşeene, jyyb gexede, ene xadaa tedenei pozicodo taaraxagyi baigaa. Tedenei ede tybegşeelgenyyd xadaa busad bodomzonuudhaanь deeşee baigaa geze mederexe xeregtei baina. Aangli ba Fraanciin zaabariaar jabahan, Poolьşiin poziiciiji egeel eneentei xolbuulan oilgozo bolxo baina.

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovorto oroxom.

SSSR ba Germaaniiin xoorondo dobtololsoxogyin tuxai doogovor batalaxa tuşaa şildxeberi xadaa, deere zaagdahan dabagdaşagyi arsaldaanuud deerehee Aangli ba Fraancatai xegdehen vojeenne xelselgiin muxardalgada orohonoi hyyleer abtahan baina. Xarilsan tuhalalsaxa paakt batalalgada xaraalaxa barimta ygei baina geze ede xelselgenyydei xaruulhan deerehee, bidener bolbol Germaani ba SSSR-ei xoorondo seregei ajuuliiji zaisuulxa ba miiriiji xangaxa busad argabaidalnuud tuxai asuudaliiji urdaa tabingyi baixa argamnaigyi baigaa. Xerbee Aangli ba Fraanciin praviitelьstvonuud eneenii tooxiiji xysөөgyi xadaa,—enenь tedenei xereg. Manai ujalga xadaa soveed aradai intereesyyd tuxai, Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai intereesyyd tuxai bodoxo jabadal bolno. **(Udaan aplodismeentnyyd).** Tiixiin xamta, bidener bolbol SSSR-ei intereesyydenь busad oronuudai yndehen intereesyydtei taaraxa geze lab etigenebdi. **(Aplodismeentnyyd).**

Teed, ene xadaa xereg uşarai nege talanь geeşe.

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovoroi baixiin tulada, yşөө ondoo negen uşarbai al bolxo johotoi baigaa. Germaaniiin gadaadiin politiikodo, Soveed Sojuuztai xyrşe hain xarilsaa baiguulxa teeşe şiglyylegdehen erjeltiin bolxonь şuxala baigaa. Ene xojordoxi ysloovilin bii baihan deerehee, SSSR-tei xarilsaagaa haizaruulxa teeşe өөriingөө gadaadiin politiikiiji xubilgaxa gehen germaanska praviitelьstviin xyselenь bidende eli bolhon deereheenь,—dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovor batalaxa barimta oldohon baina.

Hyylei 6 zil soo, zasagta nacionaalsocialiistnuudai orohonhoo xolşo, Germaani ba SSSR xojoroi xoorondoxi politiiçeske xarilsaan xursadahan baina geze bygedende eli. Politiiçeske sisteemenyydei ba mirovozreeninyydei ilgaatai baibaşji, soveed praviitelьstvo bolbol Germaanitai xeregei ba politiiçeske normaalьna xarilsaanuudiiji baiguulxiiji oroldodog baigaa geze bahal eli. Hyylei zilnyydte bolhon, ede xarilsaanuudai zarim momeentnyydte busaza xelehenei xereg ygei, edener xadaa, nyxed depytaaduud, xeleltegyi, taanarta hain eli baina. Xedexen hariin saad tee, XVIII partiina sjeezd deere xelegdehen, manai gadaadiin politiika tuxai taiibari tuşaa hanuulxa xeregt i baina.

Gadaadiin politiikodoxi manai zorilgonuud tuxai xelexe zuuraa, nyxer Staalin bolbol busad oronuudtai manai xarilsaaji iigeze todorxoilohon baigaa:

„1. Miirei ba byxii orqnuudtai xeregei xolboonuudiiji byxezyylxiin politikiiji myn xolşodoo jabuulxa;

2. Xaluuniiji busadai garaar udxan abza dadahan, dainai provokaatornuudaar manai oroniiji konfliiktde tatan oruulgaxagyi ba naribşalai hergiilgiiji saxixa".

(Zaal soo xydelөөn bolno).

Xaraxadatnai, ede viivoduud soogoo nyxer Staalin bolbol Soveed Sojuuz xadaa **busad** oronuudtai xeregei xolboonuudiiji byxezyylxiin tylөө baina geze xelee hen. Gebeş, eneentei xamta, өөriingөө intereesyydei tulada, manai oroniiji busad oronuudtai konfliiktnyydte oruulxiiji oroldon hededeg, dainai provokaatornuudta esergyy hanuulgiiji, nyxer Staalin xehen baina.

Soveed Ukraiiniiji buliaaxa gehen germaanska „plaanuud" tuşaa aanglo-francuuzska ba xoito-amerikaanska preesseer bodxoogdohon şuujaaji eliryylen butasoxixo zuuraa, nyxer Staalin iigeze xelee hen:

„Ene hezegtei şuujaanь xadaa Germaaniiji esergyysyylen Soveed Sojuuzai uur suxaliiji bodxoxo, atmosfeeriiji xoroto bailgaxa ba xaragdaza baigaa yndehebarimtagyigөөr Germaanitai konfliikt provociirovalaxa zoriilgotoi baihanda adiibaixa jym".

Germaani ba Soveed Sojuuz xojoriiji doxonuudaaranь tulalduulxiiji oroldodog, baruun-jevropeiske politiguudai aaşiiji eliryylze, nyxer Staalin bolbol ton tooçko oruunь soxihon baina aabza.

Antifaşiis yproşoonno agitaacada hamaaraad, manai daisadai ene provokaatorska xydelmeri tuxai martahan zarim hoxor xynyyd manai orondo baihan jym geze mederexe xeregtei baina. Ene uşariiji xaraada abza, nyxer Staalin bolbol Germaani ba SSSR xojoroi xoorondo xarşabişe, xyrşe hain xarilsaanai bolzo bolxo baihan tuxai asuudal yşөө tiixede tabihan baina.

Nyxer Staalinai ede medyylgenyydiiji Germaanida jyre zyb oilgohon ba eneenhee bodoto viivoduudiiji xehen baina geze mynөө xaragdana. **(Enieeden).**

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovor batalalga bolbol nyxer Staalinai istoriiçeska uridşalanxaraigiin gaixamşag zyb baihiijinь gerşelene. **(Nyxer Staaliniiji xyndelhen nerjeme ovaaca).**

Ene zilei xabar, germaanska praviitelьstvo bolbol xudaldaanai-krediitne xelseenyydii hergeexiiji duradxahan baigaa. Ene xelseen udaaşgyi hergeezdehen baina. Beje bejedee xarilsan buulta xexe zergeer xelseegee dyyrgeze şadahan bainabdi. Xeneiş medeheer, ene xelseen aavgustiin 19-de batalagdahan baigaa.

Ene xadaa mynөө baigşa praviitelьstviinь yjede Germaanitai xegdehen xudaldaanai-krediitne tyryyşiin xelseen bişe. Gebeş, iime aşagtai ekonomiiçeska xelseen Aanglitaişji, Fraancataişji, myn jamar-negen ondooş orontoi xegdeegyi baihan tuxai xeleltegyi, ene xelseen xadaa 1935 onoi xelseenhee gadna, myn busad byxii xelseenyydhee hain talaaraa ilgaatai baina.

Ene xelseen xadaa өөriingөө krediitne ysloovinuudaar (doloonzilei krediid) bidende aşagtai, ene xadaa bidende xereglegdexe goritoi toonoi oboruudovaninuudiiji nemeze zaxixa argabaidaliiji bidende olgono. Ene xelseenei johoor, SSSR bolbol өөriingөө ylyy boro bodolnuudiiji, promiişlennostьdonь zoriuulan, Germaanida xudaldalgiiji xangana, ene xadaa SSSR-ei intereeste xysed taarana. Iime aşagtai ekonomiiçeska xelseenhee bide jyynde arsaxa geeşe bilbdi? Iime aşagtai ekonomiiçeska xelseen xadaa tereniiji busad oronuudtai Soveed Sojuuzai xexe jabadaliiji xysedeggyişyydei tuhada geeşe gy? Gexetei xamta, Germaanitai batalahan xudaldaanai-krediitne xelseen bolbol Soveed Sojuuzai aradai azaxiin intereesyydte ba oboroonлiin intereesyydte xysed taarana. Iime xelseen bolbol, „busad oronuudtai xeregei xolboonuudiiji byxezyylxe" şuxala baina gehen nyxer Staalinai zaabariiji haişaahan, manai paartiiin XVIII sjeezdiin togtoolnuudtai xysed taaraxa baina.

Myn politiiçeske xarilsaagaa haizaruulxa xyseltei baihanaa germaanska praviitelьstviin xaruulxadanь, eneenhee arsaxa barimta xadaa soveed praviitelьstvodo baigaagyi. Tiixede, dobtololsoxogyin tuxai doogovor batalaxa tuşaa asuudal garhan baina.

Soveed Sojuuz ba Germaani xororoi xoorondoxi politiiçeske xarilsaanuudai haizarahan ton jyriin şaltagaanuudiiji oilgoogyi goolosuud mynөө duuldana.

Zişeelxede, genen janzaar iigeze asuunad: Soveed Sojuuz xadaa faşiis tiipiin gyrentei politiiçeske xarilsaagaa haizaruulxa gexedee jaagaa geeşeb? Ene xadaa bolzo şadaxa jyyme geeşe gy? Iigeze asuuxadaa, busa oronoi dotoroi baidalda manai xabaadaxa jabadal bişe, xarin xojor gyrenyydei xoorondoxi gadaadiin xarilsaan tuxai yge garza baina geeşe geze tedener martana. Bidener xadaa busa oronoi dotoroi xeregte xabaaralsaxagyi pozico deere bainabdi, tereşelen, өөhediingөө dotoroi xeregte xeniişji xabaaruulxagyin tylөө baihiimnai martanad. Paartiiin XVIII sjeezd deere, gadaadiin politikiin şuxala priincip tuxai nyxer Staalinai iigeze xelehenilji baha martanad:

„Bidener bolbol byxii oronuudtai xeregei xolboonuudiiji byxezyylxiin ba miirei tylөө bainabdi, ede oronuud xadaa Soveed Sojuuztai iimel xarilsaanda baigaa xadanь, manai oronoi intereesyydiiji ebdexiiji tedenei hedeegyi xadanь, enei pozico deeree bainabdi, baixaşjibdi".

Ede ygenyydei udxanь ton eli: soveedbişe oronuud xadaa Soveed Sojuuz tuşaa bahal iime pozico bariaad baigaa xadanь, tedener bygedentei ebtei xyrşe xarilsaatai baixiiji Soveed Sojuuz xysene.

Soveedbişe oronuud tuşaa өөriingөө gadaadiin politiikodo, bidener bolbol soveed gyren ba kapitaliis oronuudai miirne baixa tuxai leeninske medeeze priincipiin baaza deere baina ba baixaş bainabdi. Ene priincip bodoto baidal deere xaişan geze jabuulagdahiijinь ton olon tooto zişeenyyd deere xaruulza bolxo baigaa. Tiigebeş, xedexen zişeenyydeer xizaarlaxam. Zişeelxede, bidener bolbol 1933 onhoo xolşo neiteraliteedei ba dobtololsoxogyin tuxaida faşiis Itaalitai doogovortoi bainabdi, teed doogovorto esergyy xelexe bodol mynөө xyrter xeneiş tolgoido oroogyi. Eneşji oilgostoi. Iime doogovor xadaa SSSR-ei intereesyydte taraaxa baina, tiimehee, SSSR ba kapitaliis oronuudai miirne azahuuxa, manai principteşji taarana. Bidende, dobtololsoxogyin tuxai doogovor baha Poolьşotoi ba busad oronuudtai bii, ede oronuudai xaxadfaşiis stroinь xendeşji eli. Ede doogovornuud xadaa jamarş hezeglelte gargaagyi. Busad zarim, faşiisbişe oronuudtai, zişeelxede, yneөxi Aanglitai, iime doodovor bidende ygei geze hanuulxada, magad, demii bişe xa. Gebeş, ene xadaa—manai gemeer bişe.

1926 onhoo exileed Germaanitai xarilsadag, manai politiiçeske xarilsaanai yndehe huuri xadaa mynөө baigşa germaanska praviitelьstvaar 1933 ondo urtadxagdahan, neiteraliteed tuxai doogovor bolno. Neiteraliteed tuxai ene doogovor mynөөşji xysendөө baina.

Soveed praviitelьstvo bolbol Germaanitai politiiçeske xarilsaagaa haizaruulxa tuşaa saaşadaa uragşaa alxam xexiiji urdanьşji bolomoorto toolodog baigaa, teed orşombaidal xadaa eneenei bolzo şadalgiinь egeel mynөө toxiolduulhan baina. Ynendөө, mynөө xadaa aanglo-fraanko-soveedske xelselgenyydte xelsegdehendei adli, tiime xarilsan tuhalalsaxa paakt tuxai bişe, xarin gansai dobtololsoxogyin doogovor tuxai mynөө xelegdene. Tiibe jaabaşji, mynөөnei ysloovinuudta soveedske-germaanska doogovoroi ulasxoorondiin udxaşanariiji segnexenь berxetei.

Egeel iimehee, bidener bolbol Germaaniiin gadaada xeregyydei miniistr gospodiin fon-Ribbentroopiin, Moskvaada jirelgede poloziitelьnoor xandahan bainabdi.

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovoroi batalagdahan yder, 1939 onoi aavgustiin 23 xadaa jixe istoriiçeska udxaşanartai yder geze tooloxo xeregtei. SSSR ba Germaaniiin xoorondoxi dobtololsoxogyin tuxai doogovor bolbol Jevroopiin, gansai Jevroopiinş bişe, istoorido erjeltiin pyynkt bolno.

Ysegelder xada, Germaaniiin faşiistnuud bolbol SSSR tuşaa bidende xarşa gadaadiin politiikiiji jabuulza baihan baina. Yşөө ysegelder baixada, gadaadiingaa xarilsaanda bidener daisad baigaabdi. Teed, mynөөder orşombaidal xubilaa, bidener daisad baixaa bolibobdi. Gadaadiin xarilsaandaxi politiiçeske iskyysstvo xadaa өөriingөө orondo esergyy daisadai toonuudiiji olon bolgoxiin tulada bişe. Xarin, ende, politiiçeske iskyysstvo xadaa tiime daisadai tooji ysөөdxexiin tulada ba ysegelder daisad baihan aad, mynөө xoorondoo miirne xarilsaatai, ebtei xyrşener bolxiinь tulada baina. **(Aplodismeentnyyd).**

Manai oron ba Gэmaaniiin xoorondoxi xarşa jabadal ba dainuud bolbol ede oronuudai tuhada bişe, xarin xoro xyrgehen baina geze istoori xaruulaa. 1914-1918 onuudai dainhaa Rossii ba Germaani xojor jixe gemteze xoxidozo garhan jym. (Goolos: „zyb"). Tiimehee, Soveed Sojuuzai ba Germaaniiin araduudai intereesyyd xadaa xoorondoo xarşalaldaxa zam deere bişe. Xarin, Soveed Sojuuzai ba Germaaniiin araduud xadaa beje bejetejee miirne xarilsaatai baixa jabadaliiji xereglene. Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovor xadaa Germaani ba SSSR-ei xoorondoxi xarşa jabadalda eses tabina, ene xadaa xojor oronoi intereesyydte baina. Yzelnyyd ba politiiçeske sisteemenyyddexi ilgaanuud bolbol, SSSR ba busad soveedbişe, kapitaliis oronuudai politiiçeske hain xarilsalgada haad xedeggyideei adliaar, ede xojor oronuudai xoorondo politiiçeske hain xarilsaa baiguulxa jabadalda haad bolxo johogyi ba bolxoşjigyi baina. Germaani ba SSSR-ei daisad bolbol ede oronuudai araduudai xoorondo xarşalaldaa bii bolgoxiiji, tereeniiji xөөrgexiiji oroldozo le bolxo baina. Bidener bolbol SSSR ba Germaaniiin araduudai xani barisaagai tylөө ba Soveed Sojuuzai araduud ba Germaaniiin araduudai xani barisaagai xygzexiin ba badarxiin tylөө baihan ba baizaş bainabdi. **(Nerjeme, udaan aplodimeentnyyd).**

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovoroi gol udxaşanaranь jyyb gexede, Jevroopiin xojor ton jixe gyrenyyd xadaa xoorondoxi xarşa xarilsaandaa eses tabixiin, dainai ajuuliiji zaisuulxiin ba xoorondoo ebtei baixiin tuxai xelsehen baina. Tiixedee, Jevroopodo bolzo magad vojeenne tulaldaanai pooli uitarana. Xerbee Jevroopodoxi vojeene tulaldaan zaisuulagdaza şadagdaaşgyi haa, ede vojeenne jabuulganuudai masştaabanь mynөө xizaarlagdaxa baina. Jevroopodo bygedeniitiin dalji yysxegşed, miirteduratain bag doro byxejevropeiske seregei tyimer şataaxiiji xysegşed xadaa iime baidalda duragyi baiza magad.

(Yrgelzelelenь xojordoxi niuurta).

SSSR-ei Verxoovno Soveedei, negedegeer zarlalgiin eelzeetebişe dyrbedexi Seessi

Nyxer Moolotovoi xehen medeesel

(Exinь negedexi niuurta)

Soveedske-germaanska doogovor bolboi aanglo-fraancuuzske ba amerikaanska preessiin olontooto dobtololgodo oroo. „Өөrilngөө" nacionaalьna kapitalizmda alba xedeg ba xen tereende jixiiji tyleneb, tede gospodaanuudta alba xedeg zarim „socialis"gazeedyyd ene talaar jixete oroldono. **(Zaal soo enieeden).** Iime gospodaanuudhaa bodoto ynenlji xylieexe argagyinь oilgostoi.

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovor batalalga xadaa xarilsan tuhalalsaxa paakt tuxai Aangli ba Fraancatai xelsee xelgede haad bolhon baina geze xudal yge taraaxiiji hedened. Ene xudal xuurmag ygenyyd xadaa nyxer Voroşilovoi xehen xөөreldөөn (interьjyy) soo eliryylen xelegdee. Ynendөө xadaa, xeneliş medeheer, uşar xeregenь ton ondoo jym. Soveed Sojuuz bolboi Fraanca ba Aanglitai xelselgiin dabagdaşagyi arsaldaanuud deere togtoşohon ba aanglo-francuuzska udaridaxii kryygyydyydei gemeer ene xelselgiin yregyi dyyrehen uşarbaidai deerehee, dobtololsoxogyin tuxai paaktiiji Germaanitai batalhan baina.

Xerbee xelsee batalagşa nege talanь dainda oruulagdaad baixadanь,tereenliji dobtologşo tala geze kvalificirovalaxa gadaada şaltag ygexөөr baigaa haanь, ene doogovor denonsirovalagdaxa gehen pyynkt doogovor soo ygei baina geze, xeterxedee, bidenliji gemnexede xyredeg bainad. Gebeş, 1934 ondo batalagdahan ba Poolьşiin duragyi baitaranь 1939 ondo Germaanitaar annyliirovalagdahan, dobtololsoxogyin tuxai poolьsko-germaanska doogovor sooşji, xedexen hariin saad tee batalagdahan, dobtololsoxogyin tuxai aanglo-germaanska deklaraaca sooşji iime pyynkt, iime xelelge (ogovoorko) ygei baihiijinь martanad, Poolьşo ba Aangliin iimeer batalaad baixada, SSSR jyynde xexe ygei jym geze asuugdana?

Eseste, doogovor soo bişegdegşehee jixiiji, tereen soo unşaxaa xysegşed bii **(Enieeden).** Eneenei tulada doogovorto etigexegyi jabadaliiji zarim-negen oronuudta bii bolgoxiin tulada eldeb tyrelei tuxaiibarinuud ba demii hanalnuudiiji taraadag baina. Gebeş, ede bygede bolbol Soveed Sojuuz ba Germaani xojoroi xooronda dain seregiiji provocirovalaxiiji hededeg ba tedeenei daisadanь baihanaa yşөө byri өөhedilgөө eliryylhen, doogovoroi daisadai gansal etigelgyi xysegyidelge tuxai xelene.

Ede byxiide, bidener bolbol xaluuniiji busadai garaar udxan abxiiji hededeg, dainai provokaatornuud tuxaa tusagaar hergeg baixa şuxala gehen nyxer Staalinai zaabariin zyb baihanai şine batalalgiiji xaranabdi. SSSR ba Germaanai xojoroi xoorondiin xarşal jabadaliiji өөriin tuhada xereglegşed ba Germaani SSSR xojoroi xoorondoxi xyrşe hain xandalgada ba miirle duragyişyyd, tede bygeden tuşaa hergeg baixa johotoibdi.

Ene iiniiiji buzagai imperialistnuudai jabuuldaganь, bidende oilgostoi. Hyylei yjede Fraanca ba Aangliin socialis paartinuudai zarim liidernyyd xadaa ene xeregte tusagaar oroldogoor ilgarahan baina gehen faaktnuudai xazuugaaranь alad garza bolxogyi baina. Ede gospodaanar xadaa ynexөөreşji, jixeer şuujaa şurxiraa tataa. **(Enieeden).** Ede xynyyd bolboi SSSR xadaa Germaanida esergyysen, Aangliin tala tee dainda zaabol oroxo hen geze erene. Dain seregei ede buzar hyzereegşed galzuuraagyi jyyma gy? **(Enieeden).** Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovoroi udxiiji ede gospodaanarai oilgoxonь tiime berxetei geeşe gy, ene doogovoroi johoor SSSR xadaa Germaanida esergyysen Aangliinş talada baixagyi, Aanglida esergyysen Germaaninş talada baixagyi, dainda oroxo ujalgagyi xajam? SSSR bolbol, SSSR-ei araduudai intereesyydte, gansal ede intereesyydte zoriuulan, өөrilngөө samostojaatelьna politiiko jabuulna, jabuulxaşji baina geze oilgoxonь berxetei aal? **Udaan aplodismeentnyyd.** Xerbee ede gospodaanuudta iime barigdaşagyi dailaldaxa xyselei baigaa haanь, Soveed Sojuuzgyigөөr, dailaldaad yzeg. **(Enieeden aplodismeentnyyd).** Ede, jyyn dailaldaaşad geeşeb geze bide xaraxa hemdi. **(Enieeden, aplodismeentnyyd).**

Tedener xadaa Jevroopodo dain seregiiji yysxegşedte adli, miirei tiimei daisad myn bainaь, manda, byxii Soveed aradta xaragdaza baina. Xen iime şine aguujixe şuhadxaralgiiji, araduudai şine alalsaaji xyseneb, gansal tedener xadaa Soveed Sojuuz ba Germaaniiji doxonuudaaranь soxilduulxiiji xysene, gansal tedener xadaa SSSR ba Germaaniin araduudai xoorondo xyrşe johonoi xarilsaanai hergexe exilelgiinь ebdexiiji xysene.

Soveed Sojuuz bolbol Soveed Sojuuz ba Germaaniin araduudai xoorondoxi miir xadaa byxii araduudai intereesyydte, bygedeniitiin miirei intereesyydte taarana gehen etigeltegeee, Germaanitai doogovor batalaa. Miirei taliiji ynexөөr barigşa byxen eneende etigexe baina.

Ene doogovor bolbol Soveed Sojuuzai azalşadai yndehen intereesyydte taarana, ede intereesyydiiji xamagaalalgada manai heremziiji huladxazaşji şadaxagyi baina. Ene doogovor bolboi manai reaalьna xysenyydte, SSSR-te esergyy jamarş agreessiin boloo haanь manai helen baihan jabadalda bataar naidaxa uşaraar byxeelgedexe. **(Nerjeme aplodismeentnyyd).**

Yregyigөөr dyyrehen aanglofraanko-soveedske xelseendei adilaar, ene doogovor bolbol, ulasxoorondiin xarilsaanai şuxala asuudalnuudiiji—tiihee tiiteree Zyyn Jevroopiin asuudalnuudiiji—SoveedSojuuzai aktivna xabaadalgagyigөөr şiidxeze mynөө bolxogyi, alibyxiide Soveed Sojuuziiji zailan garxa gedeg ba ene metiin asuudalnuudiiji Soveed Sojuuzhaa daldaar şiidxexe gedeg jabadal xosoron xymerilgөөr dyyrexe johotoi geze xaruuina.

Dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovor bolbol Jevroopiin xygzeltede erjeltiin bolhoniiji, Jevroopiin xojor ton jixe gyrenyydei xoorondoxi xarilsaanai haizaraxa teeşe erjelte bolhoniiji xaruuina. Ene doogovor bolbol, Germaanitai dainai bolzo bolxo ajuuliiji gansal zailuuina bişe, Jevroopodo bolzo magad vojeenne tulaldaanai pooliiji gancal uitaruulna bişe, tiixeleeree, bygedeniitiin miirei xeregte gansal alba xene bişe—ene xadaa xysenyydei urgaxa, manai pozicionuudai byxezexe, ulasxoorondiin xygzeltede Soveed Sojuuzai viijaaniin saaşadaa urgaxa şine arganuudiiji bidende xangaxa johotoi.

Doogovoroi tus tus pyynktnyyd deere ende togtozo xelehenei xereg ygei baina. Doogovor xadaa SSSR-te ton şuxala politiiçeske dokumeentnyydei negen bolzo, taanarai haişaaliji oloxo baina geze etigexe barimta xadaa Sovnarkoomdo bii. **(Aplodismeentnyyd).**

Aradai Komissaarnarai Soveed bolbol dobtololsoxogyin tuxai soveedske-germaanska doogovoriiji Verxoovno Soveedei yzemzede oruuiza, tereeniiji ratificirovalxiiji duradxana. **(Nerjeme udaan aplodismeentnyyd. Bygede bodono).**

Norveezske praviitelьstviin oboroonno xemzeejabuulganuud

Osloo, sentiaabriin 2. Norveezske telegraafna aagenstviin medeesehenei johoor, Norveegide çastiçna mobilizaca sonosxogdohon baina. Floodto mobilizaacalga xegdebe, erjedexi oboroono jixeer şangadxagdaba.

(TASS).

XURIAALGA, SOXILGO BA NAMARAI TARILGIIJI ZYBӨӨR ZOXILDUULXA

Yderhөө yderte azalai bytөөse urgana

Kabaanska, sentiaabrь 2. (Telefoonoor abtaba). Xandaliinske selьsoveedei, Kaganooviçiin neremzeta kolxoozoi tariaa xuriaalgiin brigaada deere 20 garan staxaanovcuud-udaarniguud bii. Tedenei dunda staxaanovec Kyzmiin Cebeg gegşe aavgustiin 28-da 90 buxal, 29-de 100 buxal boohon ba sentiaabriin 1-nei yder 150-ji boohon baina. Ene xadaa aimag soo rekoordno huuri ezelne.

Myn, boolgoşod nyx. Barxaliiova D., Xaaxalova R., Xusaajeva C. ba busad xadaa yder byri 85-90 buxal boonod.

Tus kolxoozoi maşinist nyxer Texeenov Vladiimir gegşe ydereigөө noormiiji 120-130 proceent xyrter yder byri dyyrgene.

Kolxoozoi brigaadanuudai dunda politiiçeske-maassova xydelmeri ton hainaar tabigdanxai. Tariaa xuriaalgiin exilhenhee xolşo 2 daxin xaniin gazeed garhan ba „Buriaad-Mongol ASSR-ei aimagai, gorodskoi, gooroduudaxi raioonno, xoşuunai, somonoi, seelьske ba posioologoi azalşadai depytaaduudai soveedyydte hungaltanuud tuxai Polozeeniin" projeekt, dobtololsoxogyin tuxai Soveedske-Germaanska doogovor ba ulasxoorondiin baidal tuxai ba busad asuudalnuudaar, agitaator nyxer Texeenov xadaa kolxoozniguudta eli todoor xelen taniisuuldag baina.

G. Bazaanov.

Хуряалга ба сохилгын хоорондо таһалдалтай

Петропавловка. Зэдын аймаг болбол энэ жэлдэ 29.333 гектар ороохото культурануудые хуряажа абаха ёhотой. Угаа ехэ политическэ удхатай шанартай энэ кампанида—тарая хуряалгын массова хүдэлмэридэ, тус аймагай колхозууд болбол августын 15-най үдэрhөө эхилжэ орохон байна.

Тэрээнhээ хойшо хахад hарahaa дээшэ үнгэрөө. Һүүлэй мэдээгээр, аймаг доторонь 14.703 гектар хадагдажа, планиинь 50% дүүргэгдэhэн байна. Энэ хадаа тус аймагта тарянай хуряалгын тон нуля темптэйгээр ябажа байhыень гэршэлнэ.

Тарянай хуряалга дээрэ, колхознигуудай хүсые большевистскээр эмхидхэжэ шадаhан сельсоведүүд, колхозууд болбол тарая хуряалгые дүүргэжэ байна.

Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Торини сомон (түрүүлэгшэнь нүх. Цыренов), Саган-Үhанай (түрүүлэгшэнь нүх. Побоков), Алцагай (Дунаев) сельсоведүүд тарая хуряалгын хүдэлмэрине богонихон болзор соо, эрхим найн шанартайгаар дүүргэжэ, тарая сохилгые тон эмхитэйгээр ябуулжа байна. Мүн тэрэшэлэн, Наранай сельсоведэй, Ворошиловой нэрэмжэтэ ба Дэрэстэйн сомоной „Красна Октябрь" (түрүүлэгшэнь нүх. Цыденов) ба бусад олон түрүү колхозууд тарягаа хуряажа дүүргээд, сохилгоо ябуулжа байна.

Тиихэтэй хамта, зарим нэгэн сельсоведүүд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа „тарян хүсэд эдеэлээгүй" гэhэн „ногоон настроени" гаргажа, үнэндөө, тарая хуряалгые таһалдуулhан аюулда хүргэжэ байна гэхэдэ алдуу болхогүй. Жэшээнь, Баянай сельсовет—20%, Жэлтурын—34%, Боргойн—36% г. м. дүүрэбэ. Баянай сельсоведэй, Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Аксенов) болбол 676 га тарянайгаа 112 гектарыень хуряажа 16,5%, Гэгээтэйн сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ (Цыбиков)—29,4, Доодо-Бургалтайн, Карл Марксай нэрэмжэтэ (Раднаев)—31,9, Боргойн сомоной, Кагановичиин (Дабаев)—31% гэхэ мэтээр дүүргэhэншье hаа, „тарянмай ногоон, хуряажа болхогүй" гэлсэжэ hуулсадаг байна. Иимэ ябадал „Улаан Учетүй" колхоздошье үзэгдэнэ.

Энээнтэй хамта тэмдэглэхэдэ, Учетүйн ба Сагаан-Үhанай МТС-үүд болбол комбайнануудаа, тракторнуудаа горючаар ба тоноголгын материалнуудаар саг дээрэнь хангаагүй дээрэhээнь, олонхи колхозуудтань хуряалгын ба сохилгын хүдэлмэри гэргэдэлтэй ба комбайнаар хуряалгын план оройдоо 15-20% болгогдожо байhан фактнууд олон бии.

Ушар иимын туд, „ногоон" үзэлые бутасохижо, хүдэлмэрин ба машина, комбайнануудай хүсые зүбөөр эмхидхэжэ, тарая хуряалгые ойрын хугацаа дүүргэхэ, хуряалга ба сохилгын хоорондо таhалдал гаргахагүй ёhотой.

Ц. Жимбеев.

TYRYYŞYYLEI YYSXEL

Muxar-Şiberei aimagai, Oktiaabriin selьsoveedei „Ulaan-Tujaa" kolxoozoi kolxoozniguud ba tus kolxoozoi dergedexi komsomoolьsko organizaaciin çleengyyd bolbol ene zilei tariaa xuriaalgiin kampaaniiji yngeregşe zileixihee ton emxiteigeer ba ynder şanartaigaar yngergeze baina. Zişeelxede, xeden zilei torşo soo traktoriistkaar xydelmerilhen, komsomoolka Janzama Çimiitova gegşe ene zilei tariaa ujalga deere xydelmeriixedөө, azalai ynder bytөөsiiji xaruulna. Nyxer Çimiitova bolbol ydertөө 35-40 buxal tariaa ujaxa noormotoi aad, yder byri 80-95 buxal ujaxahaa gadna, busadşji xydelmerinyydte jabaxadaa yiledberiiingөө noormiiji sag yrgelze 200—250 proceent dyyrgedeg jym.

Nyxer Çimiitova bolbol kolxoozno pooli deere azalai ynder bytөөsiin tylөө temeselei yysxegşe myn. Hajaxan komsomoolьsko suglaan deere tere xadaa yder byri 100 buxal xyrter tariaa booxiiji urialaba, komsomoolka Daşiijevaada xandahan ba byxii kolxoozniguudiiji tedenei zişeegeer staxaanovska xydeleөniiji ulam yrgeneөr delgeryylxiijinь urialhan baina. Staxaanovka—komsomoolka Çimiitova bolbol 1939 ondo, xydөө azaxiin Byxesojuuzna viistavkiin xyndete ...

Gadna, tyryy komsomoolcuud— kolxoozniguudai yysxeleer, komsomoolьcuud C. Şagliijeva, D. Sangaajeva, Dambaajeva, kolxoozniguud Ç. Dorşiijeva, K. Cebektaarova gegşed noormojoo 150-200 proceent xyrter dyyrgene.

Zygөөr, kolxoozoi pravleeni xadaa staxaanovcuudai zergeer nyydiiji oloşoruulxiin ba urmei şuulxiin tula şuxala xemzee nyydiiji abnagyi.

Z. Zambalai.

TARIAA XURIAALGA DYYRBE

Tunxen, sentiaabrь 3. (Telefoonoor abtaba). Sagaan-Nuurai somonoi, „17-daxi partsjeezd" kolxooz tariaa aavgustiin 27-noi yder, aimag soogoo egeel tyryyn ba hain şanartaigaar tariaa xuriaalgiiji dyyrgehen baina.

Ene kolxoozoi polevoodçesko brigaadada xydelmerildeg booigoşod xadaa xuriaalgiin yjede noormojoo yder byri ylyylen dyyrgeze jabaa. Zişeenь, nyx. Baatorova gegşe yderei 60 buxal booxo noormotoi aad, 118, nyx. Cereenova 100-ji, Dembeerov D.—90 buxal xyrter dyyrgedeg hen.

Maşinist nyx. Ozgoonov gegşe yderei 6 gektaar tariaa xadaxa aad, 9 gektaar hain şanartaigaar xadadag balgaa.

L. P. YSOOLЬCEV.

ULAAN TUGTA KOLXOOZ

Muxar-Şiber. sentiaabrь 3. (Telefoonoor abtaba). Sutain somonoi, Kaliininai neremzete kolxooz tariaa xuriaalgiin xydelmerinyydiiji emxiteigeer bi ynder şanartaigaar xuriaaza baihan ba byxii aimag soogoo ene xydelmeriin talaar tyryy jabaza baihan deerehee, aimgyisedkoomoi ba VKP(b)-ein aikoomoi damzuulgiin ulaan tug abhan baina.

Myn, damzuulgiin ulaan tugiiji aixiin tylөө aimagai tyryy kolxoozuud — Sagaan-Şuluutai somonoi, Staalinai neremzete ba Şaraldain somonoi, Voroşilovoi neremzete kolxoozuud ton erşemteigeer temesene.

D. BALDANAI.

TON AALIN TEEMPE

Selengiin aimagai, Gelьberiin somonoi, „Olzon Tujaa" kolxooz xadaa jyrenxiidөө aavgustiin 13-nai yder tariaa xuriaalgiiji exilhen baina. Xuriaalgada 7 zaatkanuud jabana, gebeş 11 yderei torşo soo arai geze oroidoo 62,5 gektaar tariaalangai gazarta xuriaalga xeze dyyrgehen baixa jym.

Iimehee, tus kolxoozoi pravleeni bolbol ene gutamşagtai geegdelee darii usadxaxiin tulada xuriaalgiin teempiiji erid xyrgedexe şuxala.

Er. Xandazaapov.

Xiliin saanahaa telegraammanuud

Poolьsko-germaanska xile deerexi vojeenne jabuulganuud tuxai Reiter aagenstviin medeesel

Loondon, sentiaabriin 1. Varşaavahaa, Reiter aagenstviin medeesehenei johoor, ysegeldөr 41 germaanska samoliooduud xadaa Varşaaviin zyyn tala deegyyr niidehen baina. Bombardiroovşçiguud xadaa zeniitne artilleeriin galaar ugtagdahan ba tedeniiji, deegyyr niidexiijinь baalahan baina. Dooguur niideze jabahan nege bombardiroovşçig xadaa darii pikiirovelhen ba tehereigiin ton jixe xysetei 6 boombonuudiiji ba xeden zaxigaatelьna boombonuudiiji xajahan baina.

(TASS).

Poolьşodoxi vojeenne polozeeni

Varşaava, sentiaabriin 2. Poolьşiin prezideent bolbol sentiaabriin 1-de, poolьsko gyrenei byxii territoori deere vojeenne polozeeniiji sonosxohon baina. (TASS).

Varşaavada agaarai trevoogonuud

Varşaava, sentiaabriin 2. Sentiaabriin 2-oi ygleөgyyrhee exileed, Varşaavada agaarai 4 trevoogonuud bolbo. Negedexi trevooga 5 çaas 50 minuutada, xojordoxinь—6 çaas 30 minuutada, gurbadaxinь—7 çaas 50 minuutada, dyrbedexinь—yderei 2 çaasta, enenь yderei 5 çaas xyrter yrgelzelbe.

(TASS).

Riidz-Smiiglii—poolьsko aarmiin verxoovno glaavnokomaandovalagşa

Varşaava, sentiaabriin 3. Poolьşiin prezideent bolbol ysegelder maarşal Riidz-Smiigliiji, poolьsko aarmiin verxoovno glaavnokomaandovalagşaar tomilxo tuxai sonosxobo. Tereentei xamta, xerbee şuxala jyymenei boloo haa, Riidz-Smiiglii xadaa prezideentiin poostdo huuxa geze sonosxogdobo.

(TASS).

Ribbentroopodo angliiiska noota bariuulagdaba

Loondon, sentiaabriin 2. Reiter aagenstviin medeesehenei johoor Germaanidaxi angliiiska posool, Gendersoon xadaa Ribbentroopodo noota bariuulba. Çemberleen xadaa tereen tuxai, obşçiinin palaatadaxi өөrilngөө yge soo hanuulhan baigaa. Nootiiji abaad, Ribbentroop xadaa tereniiji Giitlerte ygexe johotoi geze medyylbe.

(TASS).

Poolьsko praviitelьstviin kommiyynik[e]

Varşaava, sentiaabriin 2. Poolьsko telegraafna aagenstvo xadaa doro dursagdahan praviitelьstvenne kommiyynikiiji tolilbo:

„Ysegelder germaanska sykopyytne ba agaarai xysenyyd bolbol poolьsko-germaanska xiliin byxii gazar deere, Poolьşodo esergyy agreessi xehen baina. Өөrilngөө ysegelderei yge soo kancleer Giitler xadaa dainai exilhen tuxai sonosxobo. Berliindexi poolьsko posool Liipsxi xadaa Beerliinhee busaza jirexe gehen prikaaz abba. Tereentei adil, Varşavadaxi germaanska naidagşa mal xadaa өөrilngөө praviitelьstviin nerehee, Poolьşohoo garza ooxo paasportiin erelte xehen baina. Sityaaciiji, xyse todo geze toolxo xeregtei".

(TASS).

Poolьşo xadaa tuhalamza ereze Fraancada xandaba

Loondon, sentiaabriin 1. Reiter aagenstvo medeesene: „Nьjuu-Ioorkdo raadioogoor abtahan medeenyydei johoor, Poolьşo xadaa tuhalamza ereze Fraancada oficiaalьna xandahan baina".

(TASS).

Poolьşo xadaa tuhalamza ereze Aanglida xandaba

Nьjuu-Ioork, sentiaabriin 1. Jynaited preess aagenstviin medeesehenei johoor, Loondondoxi germaanska posoolьstvodo, arxiivnuudiiji galdaza exilhen baina. Posoolьstviin sostaav xadaa Germaanidaa oşoxiiji beledene. Poolьşo xadaa tuhalamza ereze Aanglida xandaba.

(TASS).

Aanglidaxi vojeenne beledxelgenyyd

Loondon, sentiaabriin 2 Byxii Aanglida, gooroduud xoorondiin telefoonno xөөreldөөnyyd sag zuuraar zogsoogdobo. Tereşelen teleperedaaçanuud zogsoogdobo. Angliiiska praviitelьstvo xadaa xiliin saana elьgeegdedeg, poçtoovo byxii korrespondeenciiji cenzyyrede oruulba. Aanglidaxi tymer xargiigaar jabadalnuud xadaa traansportiin ministeerstviin kontroolьdo abtaba. Loondon ba kontineentiin xoorondoxi agaarai xolboon zogsoogdoo. Nyxe tagdaxi zasaguudta, protivogaazuudşna seegyydiiji xysed belen baixa gehen zaabarinuud ygtebe. Byxii Aanglida xaranxii bolgolgo yngeregşe baritai xynyydiiji Loondonhoo bolьnicanuudhaa evakyaaciida exilbe.

Харюуһалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Централизация 19 Теле фоны: редактора — 3-44 отв. секретаря 3-23 Сельхозотдел — 7-55 Промотдел — 5-07.

Бурглавлит № 1148

Типография Наркомпечати БМАССР.